

3046.
B. C. D. 1696 13^a 474

DISSERTATIO THEORETICO-PRACTICA

De
Modis quibusdam 13

securè procedendi in Judiciis:

Quam,
Consensu Magnifici Jctorum Senatus,
SUB PRÆSIDIO

VIRI
NOBILISSIMI, EXCELLENTISSIMI, AMPLISSIMI,
CONSULTISSIMOQUE

DN. JOACHIMI NERGERI,
J.U.D. & Prof. Pandectarum Publ. Curia Electoralis,
Scabinatus & Facult. Juridicæ, quæ hic loci sunt, nec non

Judicii Ducalis, quod in inferioris Lusatia Marchionatu
est, Assessoris Gravissimi,

DN. PRÆCEPTORIS, PATRONI, ET STU-
DIORUM PROMOTORIS
omni observantiâ colendi,

Publicæ Eruditorum ventilationi
submittit

Ad Diem XII. August. M. DC. LXXVI.

JOH: GOTTFREDUS MARTINI,

DRESDENSIS
AUTOR.

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins. 6.

V I R O
MAGNIFICO, NOBILISSIMO ATQVE
AMPLISSIMO
DN. MARTINO

Schauen /

SERENISSIMI ATQVE PO-
TENTISSIMIELECTORIS

SAXON. CONSILIARIO SPLEN-
DIDISSIMO.

PROVINCIALIUM UBIQVE RE-
DITUM, NEC NON CENSUM
ELECTORALIUM PRÆFACTO
SUPREMO

DN. PATRONO AC STUDIORUM PRO-
MOTORISUMMO ACCER-
TISSIMO

Hoc quicquid est Speciminis Academici
in sui ac suorum studiorum com-
mendationem humillima mente
offert.

A. & R.

Q. D. B. V.

Ulm omnes singulari mihi qua-
 dam ac præcipuâ laude digni vi-
 deantur illi, qui hætenus nobi-
 lissimo illi Theoretico studio o-
 mnem dederunt operam, ac in
 addiscendis, imbibendisq; penitùs Juris Roma-
 ni principiis, summam semper industriam col-
 locarunt, tum ii præcipuè excellentiorem longè
 merentur laudem, qui talem hucusq; studio-
 rum suorum rationem inierunt, ut Theoriam,
 quæ præter contemplationem, nisi ad actiones
 ipsas applicetur, nihil utilitatis fermè in se conti-
 net, cum Praxi tandem ipsâ, quæ nobilissimum
 Tô agere expetit, imò Jure quodam proprio ex-
 poscit, conjungere, ac usui Juris Judiciorumq; a-
 liquando applicare sciant *§. penult. Instit. de Sa-
 tisdat.* ubi hæc concepta verba sunt: quæ omnia
 apertius & perfectius quotidiano Judiciorum
 usu in ipsis rerum documentis apparent; hinc
 Imperat. *§. 3. Proem. Instit.* nihil in suas Institu-
 tiones referri jusfit, nisi quod in ipsis rerum ar-
 gumentis obtinet: Verba certè auro contrâ au-
 rea, cum usus rerum omnium sit efficacissimus
 Magister; & nemo ita protervè discere vult ea,
 quæ postmodum in usu non sit habiturus. Vult

& hoc Cæsar, non per saturam Praxin esse tra-
ctandam, sed quot diebus, si solidum quid imbi-
bere velis: placeant igitur sibi, qui dum pauxilla
ê Practicorū numero innumero degustarunt, se
exercitatisimos putant: Jus igitur in Scholis ad-
discitur. Quorum iudiciorum ordo cum varius
esse soleat, ut horum quædam sint præparato-
ria, Aditio nempe Judicis, libelli oblatio, & de-
niq; Citatio seu in Jus vocatio; quædam inci-
dant; quædam Judicium confirmant, uti sunt
e. g. Cautiones, Probationes, Interlocutoria, &
deniq; *E'p'ra* seu lites ipsæ de quibus pluribus vid.
Eckolt. ff. Lib. 5. tit. 1 §. 2. Domin. Struv. Exercit. 9.
th. 68. seqq. VVesenbec. ad tit. de Judic. n. 6. Ideoq;
in præsentī non quidem de Judiciis, sed de mo-
dis quibusdam securè procedendi in illis tan-
tū Dissertationem hanc conscribere mihi arri-
sit materia, animusq; constans fuit. Quò felicio-
rem autē præsens â me susceptus labor tandem
fortiatur exitum, piis precibus jam Numen san-
ctissimum pariter ac Clementissimum precor,
ut hisce conatibus meis Spiritu suo sancto ex al-
to adesse, iisdemq; benedicere velit, ut, quicquid
hâc opellâ sit præstitum, omne in Divinissi-
mam ipsius DEI gloriam, & proximi emolu-
mentum cedat!!! Th. I.

THESIS I.

Cum verò nomina signa ac symbola rerum esse soleant, mediantibus quibus, teste illustri illo Scaligero, ad totam tandem rerum cognitionem provehimur, ideoque non abs re erit, ut verbum cautionis, quotuplices assumat significationes, nunc in antecessum exponam. Denotat autem non solum in genere quamlibet scripturam, quæ alicui prospicitur obligationis vel liberationis causâ probandæ, imò significat Instrumenta, Tabulas, Syngraphas; Chirographa *L. 5. ff. famil. hercis. in quâ L. eleganter cautiones hereditariæ seu obligationes in Originali, uti loquimur, secernuntur à descripto seu recognito, quod Saxo dicit, vidimite oder auscultirte Copen/ quodq; d. L. 5. dicitur cautio, hoc in famulissimo textu L. 40. ff. de R. C. dicitur obligatio. L. penult. §. fin. ff. ad L. Falcid. ubi quod primum JCrus dixerat cautionem, mox Instrumenta hæreditaria vocitat. L. 27. ff. de posit. in L. 24. ff. de consti. pecun. & epistolam, sed etiam jam cautelam l. satisfationem §. 4. Inst. de satisfat. ubi ex textu patet, quod per cautelâ expositam iudicium firmandum sit L. 21. ff. de Judic. nunc satisfationem, argumento L. 1. ff. qui satisf. cog. & deniq; securitatem L. 25. ff. de R. J. quasi dicat JCrus, securius est rem habere, quam ad eandem actionem L. 204. ff. de R. J. quæ ultima acceptio cum locum hic invenire videatur, ideoque secundum methodum nunc (quia omnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, à definitione proficisci debet, ut id intelligatur, de quo agitur) primum quid cautio sit, deinde quid sint species ejus, & quæ specierum officia, in sequentibus examinabo ulterius.*

Th. 2.

Definitur itaque cautio in latiori significato, quod sit Actus, quo aliquem, ratione eorum, quæ circa iudicium dubia esse possunt, securum præstamus. Dico, quod Genus in hac definitione sit Actus, uti patet ex generali illa Ulpiani definitione, ad quam etiam est referendum vocabulum cautionis, quippe quòd in cautione res, & nuda, uti mox patebit, interdum verba intervenire solent L. 19. §. 1. ff. de V. S. Licet enim cautio in d. L. 19. non memoretur, dubium tamen non est, quin Labeo (: de quo Brecham ad d. L. 19. p. 55. scribit: fuit Labeo Anti-

Antistius, Legum Morumq; Populi Romani peritissimus, & in Jure Civili apprime doctus, qui consulentibus de jure responsitavit, ceterarumq; bonarum literarum & artium non exersuit: quique in Grammaticam & Dialecticam, literasq; antiquiores altioresq; penetrarat: latinarum & vocum origines ac rationes percalluerat: sed ea potissimum scientia, quae ad extricandos Juris gryphos & nodos valebat, uteretur: eandem sub voce ACTUS intelligat: hic enim vel Acta Veteribus erant Commentarii earum rerum, quae memoratu dignissimae; quod hic usu venit, cum illi, cui cautio exponi debet, multum sit situm, ut illa registraretur seu protocolleretur, seu ad Acta publica referatur: quod facit *d. L. 19.* exempli tantum gratia, stipulatio & numeratio sive mutuum; ut indubie & alia sint, quae sub Actus amplitudine continentur. Hinc differt statim ratione causae materialis ab aliis, utpote quae circa Actus Judiciales versatur: quales Judiciales non accipiuntur eo modo, quo in §. 1. *Inst. de Divis. stipular.* videlicet pro illis omnibus, quae a Judice injunguntur, sive *d. §. 1. Inst. de divis. stipular.* Judiciales stipulationes sunt, quas Judex juxta officium suum interponi jubet, quasq; ex bono & aequo exercet, & si forte casus fuerit, ubi per Legem nulla cautio inducta sit, (sic enim a causa potius efficiente h. e. Judice, quam materiali denominentur,) sed pro iis, quae ad Judicia recte & sine periculo expedienda interponuntur, quales quatuor vulgo recensentur species (1) Judicatum nempe solvi *tot. tit. ff. Judic. solv.* (2) Rem ratam haberi *tot. tit. ff. Rem rat.* (3) Judicio susti *arg. tit. ff. qui satisd. cog.* (4) de expensis solvendis *Auth. generaliter C. de Episcop. & Cleric. Wesenb. ff. qui satisd. n. s. num. seqq.* & opponuntur cautionibus extrajudicialibus, quae in aliis negotiis ex communi se sunt conventionione utriusq; partis extra judicium, h. e. neq; jussu judicis neq; jussu Praetoris, sed ex voluntate contrahentium, pro majori securitate & ad subterfugienda pericula interponuntur, quarum natura s. quidditas ostenditur §. 3. *Inst. de Divis. stipul.* tum per Theophrastum in descriptione, tum per remotionem, opponendo illas Judicialibus & Praetoriis, non quidem eo, quasi in Judicialibus, & Praetoriis nullus consensus & conventio sit, sed quod origo & conventionis causa conventionales faciat: Harum e. g. sunt cautio, quam praestat usufructuarius de utendo fruendo, salva rei substantia *tot. tit. ff. quem admod. usufruct. cav.* quae satisdatio ad verum usumfructum pertinet. Est &

497

Est & alia ex SCto cautio quasi usufr. propria §. 2. *Instit. de Usufruct. l. 2. ff. de Usufr. earum rerum*, cautio damni infecti *l. 1. ff. de damn. infect.* quæ ob imminentiã adificiorũ damna petitur, ad quam exponendã Juxta diem statuit *L. 4. §. 8. ff. de damn. infecto*. Cautio de Legato conditionali & in diem relicto, post eventum conditionis solvendo, ut interim, ante diei & conditionis adventum ob præstitam cautionem, res illæ legatariis sint tutæ, dolusve malus ab futuris sit *L. 1. l. 14. ff. ut legator. causa cav. vid. Manzius ad tit. Instit. de Satisdat. Princ.* Causa formalis hujus cautionis est, ut adversario nostro de re, super quã litigatur, sit sufficienter ubiq; cautum, & provisum, quippè cum hoc nomine securum eum faciamus. *L. 1. ff. qui satisd. cog. & quidem hac L. dicitur, datis fidejussorib9, quæ pignoratitiã securior est, quia pignora perire possint, & hinc difficilis periculosaq; eorumdem sit custodia, & quod magis, quod pignorum datio novum debitorem parere nequeat, id autem præster fidejussoria, dum bona fidejussoris non solventis in actu executionis pignori subiciuntur. vid. Dn. Franzkius ff. qui satisd. cog. n. 9.*

Th. 3.

Recto igitur nunc pede progredior ad ipsas tandem cautionis partes vel species, quæ recensentur à Dd. & sunt. (1) Satisdatio. (2) Pignoris obligatio. (3) Promissio nuda & (4) Jurata. Describitur autem Satisdatio quod sit cautio, quæ sit datis fidejussoribus *d. L. 1. ff. h. s.* quam descriptionem retinet & Dn. Servo. *Exercitat. P. th. 21.* Genus igitur satisdationis dicitur h. l. cautio *L. 1. §. 9. ff. de collat.* dicitur enim ibi caveri aut per satisdationem oportere, ut extra dubium sit, conceptum cautionis latiorẽ esse conceptu satisdationis, cum subjungat *d. L. 1. §. 9.* statim JCtus, quod & pignoribus rectè caveatur, quæ utiq; species est opposita fidejussioni siquidem satisdatio propter suam convertibilitatem quodammodo eadem ferè est quod cautio, & satisdare idem, quod cavere vel cautionem præstare. quoad quidem conceptum genericum cautionis, qui & totus est in satisdatione, aliàs fateor, quod qui conceptus specificus est satisdationis, ille neutiquam & ipsius cautionis genericæ, ac ita cautio & satisdatio converti & reciprocari nequeant. Ratio assignatur

Cajo

Cajo in *L. 1. ff. qui satisd. cog.* quia satisfactio eodem modo appellata est, quo satisfactio, & satisfacere, ideò nostro dicimur adversario, cum pro eo, qui à nobis petit, ita cavemus, ut eum hoc nomine securum faciamus. Dico præterea in descriptione, datis fidejussoribus, ratio mihi ea est, quia ad satisfactionem expressè fidejussores requiruntur per *L. 1. ff. qui satisd. cog.* satisfactiones enim propter incertam ac indefinitam rem, ut plurimum, exiguntur *l. 7. ff. de Prætor. stipul.* siquidem hæc *Lex 7.* personis intervenientibus contradistinctivè pignora sive pecuniæ depositionem, vid. *Srruv. Syntagm. Jur. Civil. Exercit. 5. th. 21.* Dicitur autem res incerta, in qua quantitas litis exactè sciri nequit, ideòq; facillè in jacturam incideret à Creditor seu Creditor minorem cautionis quantitatem accipiens, hinc pignori satisfactio formaliter sic dicta, quod tantum in rebus certis ac definitis locum habet, fieri minimè potest, siquidè pignoribus & satisfactio vere invicem differunt & sibi opponuntur, in *l. 4. §. 8. ff. de fidei commiss. libert.* ob verba hæc textus; quid est idoneè? satisfactio utiq; aut pignoribus datis, ut innuat, cautionis idoneæ species oppositas esse cautionem fidejussoriam & pignoratitiam uti & clarus textus est in *l. 6. ff. qui satisd. cog.* quandoq; tamen consentientibus partibus re promissio quoq; sufficit, & ita accipe *L. 61. ff. de V. S. §. L. 21. §. ff. de constit. pec.* sive legas satisfacturum sive satisfacturum, utraq; enim lectio genuinum admittit sensum, vid. *Dn. Frantzkius ff. qui satisd. n. 21.* Pignoris autem obligatio, ut ad alteram cautionis partem descendam, definitur æquè, quod sit cautio, quæ per constitutionem pignorum fieri solet *l. 1. §. 9. ff. de collat. l. 188. ff. de V. S.* & hic observa, quod vocabulum Cautionis, tanquam Genus summum, benè accommodari ac applicari possit etiam ad pignoris obligationem, tanquam nativam & non repugnantem speciem, quam Juratorum interpretationem vocant extensivam, uti ex ead. *L. 1. §. 9.* satis adparet. Complectitur porro, non solum promissionem nudam, quæ verbis fit *§. 1. Instit. de Divis. stipulat. L. 1. §. 1. ff. de Prætor. stipulat.* ubi per parallelismum ostenditur, istam cautionem solâ promissione contentam esse *L. 21. §. 1. ff. de edit. Edict. L. 14. §. 11. vers.* pro eo autem ff. quod metus causa, & potissimè *§. 2. Instit. de Satisd.* sed illam etiam, quæ jurejurando fit *§. 2. Instit. de Satisd.* quæ & adjuratoria audit, in *L. fin. §. f. C. de Castrensiar.* simul continet. Nuda autem Promissio, ut in orbitam redeam, dicitur

dicitur illa, quæ per nudam & verbalem repromissionem fit *L. 61. D. de V. S.* Juratoria verò, quando præter verbalem repromissionem accedit Juramentum *L. fin. ff. qui satisd.* Hæc igitur videbantur pro intellectu præsentis materiæ de Cautione in genere sic dictæ ejusq; speciebus ac partibus præmittenda. Nunc igitur in specie ad personas ipsas, à quibus cautiones exigi solent, ordine procedendum erit.

Th. 4.

Præstabant autem primo loco cautionem Judices & quidem notante Gottofredo *ad l. 14. C. de Judic. n. 36.* antiqvi ante Caji Cæsaris tempora, qui sorte eligebantur, olim in initio eujusvis causæ, nec aliter judicalem calculum accipiebant, nisi prius Sacramentum præstitissent, sese omnimodò cum veritate & Legum observatione Judicium esse disposituros, uti ex ipsissimis *cit. L.* verbis adparet. Hodie tamen id correctum, & sufficit, si sub initium sui Magistratus Jusjurandum præbeant, quod omnia secundum Legem & Jus & quidem omnium communiter, agere velint, wenn sie zu dem Bericht geschworen: *Nov. 15. c. 1. §. 1.* tunc enim mandatur ipsis quasi universitas causarum, uti eleganter hac de re disserit *Dn. Hahn. ad Wenssenbec. ad tit. ff. qui satisd. n. 6.* & adhuc practicatur quotidiè, usq; ac observantiâ ita invaluit hic Wittebergæ, ut confirmatus quotânis à Sereniss. Electore rectorus Senatus, præsentibus civibus, ab initio suscepti Regiminis, sequenti formulâ semel juret: Ich schwere / daß ich dem Churfürsten zu Sachsen/Er. Churfürstl. Durchlauchtigkeit Erben / dem Rathe zu Wittebergk/ und der ganzen Gemeine getreue und getwehr will seyn / über Churfürstl. Befehlige/ gemeine Stadt-Freyheiten/ Willkühr, übliche Gewohnheiten/ Statuten / Ordnung und Satzungen getreulich halten / und darnach die brüche richten / und von einander setzen / und nicht ansehen / Freundschaft / Giffte noch Gaben / sondern will richten den Reichen als den Armen / und den Armen als den Reichen *re. re.* Quæ verba Juramenti posteriora ex supra allegata *Nov. 15. c. 1. §. 1. pr. & ex pr. Instit. de offic. Judic.* maximâ ex parte videntur esse desumpta.

B

Caven-

Cavendum igitur iudici, ne præter Leges pronuntiet: non
possum mihi temperare, quin Imperat. Orientalium Leonis & Ale-
xandri Novellam terribilem, quæ in Corpore Juris Græco-Roma-
ni, tam Canonici quam Civilis p. 103 est, citeo. *Equidem arbitror,*
neminem ex iis, qui iudicium nacti sunt officium, ad tantam improbi-
tatem unquam exorbitaturum, ut præter Leges scriptas existimet fe-
rundas sententias. Si tamen aliquis ad eam temeritatem proruerit,
deprehensus quidem statutam Legibus poenam luet: Sin autem clam
nobis id fecerit, minimè oculum illum insomnem latebit: nihilominus
valdè nos prudenter facturos existimavimus, si hanc rem execratio-
nibus etiam cohiberemus. Itaque Deum hic sibi adversantem invo-
crat, & celestes ac incorporeas Potestates infestas: ante diem de hac
presenti vitâ migret, atque etiam futurae jacturam faciat. Adium-
ipsum fundamenta consumat ignis, & semen ejus perpetuam ignomi-
niam sentiat, ac panem mendicet, quandoquidem Legum libertatem
corruptis sententiis servire coegit. Si autem contra illud Judicis
juramentum judicatum fuit, & dolus malus sive fordes postmo-
dum appareant, actione tunc malè judicati conveniri potest *L.*
15. ff. de Judic. & dolus tunc Judicis, qui largitione, odio & gratiâ
depravatus, severius vindicatur, famæ nimirum dispendio, & ve-
râ litis æstimatione *lit. in f. ff. de Judic. vid. Vinn. in not. Instit. ad*
pr. de Oblig. ex quasi delict. Secus tamen erit, si per imperitiam
malè judicaverit *L. fin. ff. de Extraord. cognit.* nempe si per se, non
verò ex consilio Assessoris malè judicet *arg. L. 2. ff. quod quisq;*
Jur. vid. Dn. Frantz ad pr. Instit. de obligat. quæ ex quasi delict. n. 9.
p. 531. tunc enim neq; tenetur ex contractu, quia contractus u-
triusq; consensum requirit, læsus autem tali sententiâ, non con-
sentire præsumitur, nec ex quasi contractu, quia quasi contractus
à Jure quidem est permittus, non autem est permittus Judici, ut
quem velit litigantium, injuriâ afficiat, nec ex vero delicto, quia
secundum *Harprecht;* ideo verè ac propriè delinquere non potest,
cum dolo careat, sibiq; quod rectissimè sic judicet, pervasum ha-
beat. Ergò tenetur ex quasi delicto, quia neq; ex dolo, neq; ex lata
culpa, sed magis ex imperitia & imprudentiâ suâ conveniri potest,
quo casu litem suam facit, h. e. damnum partis læsæ in se transfert,
& damnatur ad interesse partis læsæ, sustinetq; poenam, in quantum
câ de

eâ de re æquum religioni Judicantis visum fuerit, atque ita non
 condemnatur in solidum seu in æstimationem totius causæ, uti hac
 de re constitutum in *l. fin. ff. de extraordin. cognit. l. 5. §. 4. D. de O. & A.*
 Sed judicans rationem habere debet sumptuum damnorumq;
 læsæ partis vid. *Myns. ad pr. Inst. de oblig. quæ quasi ex del. & Caspar. Manz. in commentar. Instit. ad d. pr. h. i.* Scripsi, quod Judex
 ex imperitiâ judicans non in solidum condemnatur ob *l. fin. ff. de ex-*
traordin. cognit. & pr. Inst. de obligat. quæ quasi ex del. sed quod æ-
 quum fuerit alteri Judici, & textus hoscæ concilia, cum *l. fin. C. de*
pena Jud. qui malè judicavit, quod loquatur de Judice qui do-
 losè & per sordes malè judicavit, ut non solùm æstimationis dis-
 pendium, sed & litis discrimen subeat: quæ prima fronte ita con-
 ciliatas esse Leges, habeo præeuntem *Oldendorp. in Claf. Action. Cl. VII. Act. 13. n. 5. p. 1133.* scribentem; Rei persecutoria est ut dan-
 num totius causæ sarciat læso Actori vel Reo convento sc. si do-
 lus malus interveniat: alioqui imprudens Judex, quatenus dam-
 num litis solvere debeat, religioni ejus, qui cognoscit in hoc Judi-
 cio, derelinquitur, ut is æquitatem spectet, secundum qualitatem
 erroris admisi; & sic conciliatæ sunt supra dictæ Leges, quarum
 altera *ff. de extraordin. cognit.* loquitur de arbitrio Judicis; altera
 C. de pœna Judicis, vult intelligi de æstimatione totius litis.
 Iidem Judices præstare debent secundo loco saluum conductum
 iis, quibus locus Judicii non videtur satis tutus, das sichere Ge-
 leitheßes à *Carpzov. Pr. Criminal. part. 3. quæst. 112 n. 6.* Salvus condu-
 ctus in genere describitur, quod sit legitimum presidium, quod ci-
 tato pro aversione periculi carceris aut alterius offensionis à Ma-
 gistratu conceditur: vid. *Carpzov. d. l. n. 6.* Specialis verò conditio
 est, quando Judex præstita à Reo cautione idoneâ dat securitatem,
 per literas, ut vocant, fidantiæ, ut per totum tempus litis durantis li-
 ceat ipsi in loco Judicii commorari, & deliberare super defensione
 suæ innocentie, & dicitur Germanicè das freye sichere Geleithe zu
 recht und vor unrechter Gewalt; & pro fundamento habet (1) æqui-
 tatem, utilitatem & necessitatem. (2) Petitionem ac desiderium
 Reorum, licet enim videatur hæc petitio ex eâ potissimum parte
 frustanea, cum Rei vel innocentes sint, & tunc non opus habent
 imploratione *l. 14. §. 11 ff.* ut Legator nomine, unde hoc argu-
 men-

mentum fuit: Sicut perquam iniquum est, heredem fideicommissaria cautione onerare, si liqueat, nullum relictum esse fideicommissum, ita & contra fas erit, ab eo, qui insinuat delicti, sed innocenter, cautionem exigere. Vel nocentes, & tunc inaniter auxilium Legis & Justitiæ invocant, contra quas tamen enormiter deliquere *l. 37. ff. de minor.* Rectè tamen ad redimendum sanguinem suum Rei metuentes offensionem, confugiunt ad hoc asyllum impetrandæ securitatis, cum Judices, non modò haud rarò magis uni, quàm alteri parti sint benigniores & æquiores, *Clement. Pastoral. §. præhabitis de sentent. & re judic.* ubi dicitur: Verùm quia hujusmodi sententia, quæ non à discretione matre virtutum, sed à noverca Justitiæ voluntariâ se-judicantis præcipitatione, processit: benè quidem Judex informatur, & ne patiat se ullo modo in causis capitalibus, à tramite Justitiæ avelli (sed in causâ, quam affectavit *Papa Clemens V.* cum sua inclementia, dum Imperatori abjudicare vult provinciam judicandi de crimine Majestatis Regis Siciliæ *Vasalli Casarei. Rectè Additionator ad Colleg. Argentorat. ff. ad L. Jul. Majest. §. 5.* unde si quisquam conjiceret Clementinam istam in odium & necem Imperatorum & fraudem Imperii, & ut Papa id definiverit contra Imperium, cui nec de Jure Divino nec Imperatorio ulla potestas est in Imperatorem, veritati nihil præjudicaret, cum ante Papalem illam Clementinam id fortassis nequæ auditum sit.) Petitur autem illa securitas ab eâ tantùm violentiâ, quæ de facto, non de jure fieri potest: Sic namq; in *Nemese Carolinâ Art. 156.* ordinatum est: Und soll derselbige jun Rechten für un-rechten Gewalt, und nicht weiter vergleitet werden / quæ verba sal-vum conductum indicant, non tantùm ad veniendum in judicium, sed ad recedendum, *vid. Bernhard Zieritzius in Not. ad Caroli V. Crimin. Constit. d. art. 156. p. 165. & Matthias Stephani ibid. p. 189.* Largiri verò potest salvum conductum Judex (merum Imperium habens *c. 4. X.* ut lite non contestatâ non proced. vers. quo sine mortis periculo accedere non audebat: nec dubium facit *l. 4. ff. de pæn.* cum ibi tractetur de eo, qui ob delictum suum relegatus est, cui commendi & remeandi facultatem nemo nisi Princeps dare potest, *vid. Carpzov. Pr. Crimin. P. 3. Quest. 112. à n. 22.*) quando de crimine adhuc incertus, neq; Reus confessus nec convictus est, aut inno-

500.

innocentiam suam deducere ac probatam dare vult. Quare ad instantiam rei Judex præviâ causæ cognitione arbitrari debet, utrum causa à citato allegata sufficiens sit ad impetrandam securitatem nec ne? *vid. Carpz. Pr. crimin. P. 3. Quest. 112. n. 31.* Aliter tamen se res habet in manifestis ac notoriis delictis, in quibus haudquaquam securitas concedenda est, quoniam talis concessio tenderet in perniciem Reipubl. *L. 13. ff. de offic. Præs. L. 1. §. 26. ff. de quest.* Reus autem carceres evitabit offerendo cautionem fidejussoriam, quia ipsius crimen non ita est notorium, sed consistit adhuc in probatione *Coler. in Proces. execut. P. 2. c. 3. n. 85.* Reus etiam potest opponere exceptionem de loco non tuto, quando securitas ipsi non præstatur: excusat etiam hæc exceptio à contumacia, uti patet ex formulâ pronuntiari solitâ apud Zangerum, daß Angeflagter noch zur Zeit vor ungeschorsam nicht zu achten / *Tr. de Except. P. 2. c. 5. n. 9.* nec cogitur comparere, antequam assecuretur *c. quoniam x. de probat.* ubi utilia cauta sunt contra iniquos Judices, & ne Acta iudicii falsificentur. Effectus hujus specialis salvi conductus est, quod aliquando tribuat Reo gratiam, non tantum liberè ad iudicium eundi ac redeundi, sed præterea per totum tempus durantis litis in loco ac ditione istâ iudicii commorandi, & negotia sua tractandi, hinc in concessione specialis salvi conductus instrumentis securitatis plenariæ hæc verba inseruntur *bis so lange et was peinliches wider ihn erkandt* / quibus significatur salvum conductum tandiu securitatem tribuere reo, donec vel pœnâ capitali, vel aliâ corporis afflictivâ reum afficiendum, aut quæstioni subjiendum esse, Judex pronuntiaverit, eaq; sententia publicata fuerit: *vid. Carpzov. in Pr. crimin. p. 3. quest. 112. n. 62.*

Th. 5.

Sed emanor quodammodo hætenus fui, jam ad ipsos etiam actores, qui ad cautiones præstandas obligati sunt, venio. *Perez. quidem C. de satisdando n. 4. scribit*, quod Imperator in Institutionibus (Tit. de satisdat.) actoris nullam mentionem fecerit, quia is neq; veteri Jure neq; novo satisdare cogebatur: sed *huic Pereziana opinioni simpliciter velle fidem dare, contra ipsas Institutiones Imperiales foret,*

foret, e.g. contra *pr. Instit. de satisdat. vers.* ipse autem qui in rem agebat Unde à contrario fluit, quod actor alieno nomine agens satisdare jussus fuerit rem ratam Dominum habiturum esse, adde *l. i. ff. rat. rem hab. vid. Dn. Frantzk. ad pr. Instit. de satisd. n. 4. Et Paul. Voët ibid. p. 491.* quamvis fatendum sit, quod Jure novissimo firmius quid sit constitutum, nempe reum non vocari in Jus legitime, nisi prius actor actionem suam instituens caveat, quod (1) intra duos menses à tempore libelli porrecti litem cum reo contestari velit *Novel. 96. c. 1. Authent. libellum C. de lit. contestat* (rectè enim dicitur litem cum reo contestari auctorem, est enim litis contestatio controversiæ narratio apud Judicem facta *l. i. C. d. t. v. Ummius Diss. ad Process. XI. 1. n. 2.* ex qua litis recensione apparet, quod actor & reus litem contestentur *l. i. §. i. ff. de litigios.* nec aliud persuaderi poterit *ex l. 14. ff. de his qui not. infam. vers.* quippe cum initio litis in eum contestata non sit, quasi solus actor cum reo litem contestetur, nec enim textus præ se fert actoris solum esse, contestari litem: ac licet verba *d. l. 14.* tractent de actore, litem contestante, id tamen sit eà fini, ut constet, quid litis actor contra reum narraverit, & probet Jctus, dominum servi nomine judicium accipientem, ac ita ut reum condemnatum infamem non fieri: (2) usq; ad finem in judicio permanere *Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric.* Litemq; prosequi *Nov. 112. princ.* & si iniquè litem moverit, eàq; cadat (3) expensas reo refundere velit *Novel. 112. c. 2. Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric.* Hoc tamen observandum est, quod in foro Saxónico, non solum de refundendis expensis & damnis litis in eventum succumbentiæ restituendis, sed etiam de positæ Reconventionis, actor cavere debeat, quæ satisfactio vulgò cautio pro Reconventionem & expensis dici solet *der Vorstand vom die Expens und Wiederklage Constit. Elector V. p. 1. N. E. D. tit. 13.* vom Vorstande / & prius non potest Reconventio institui, nisi conventionem demum finitâ, tunc enim actor coram Judice eodem Reo reconventienti respondere tenetur, apud quem ipse Reum anteà convenerat, licet aliàs Judex isti actori competens non sit, *Constit. Elector. 7. p. 1. §.* *Die weil wir aber gmetnet seyn in verbis: sondern es soll der Kläger vermöge der Sächf. Rechte dßfalls auff die*

die Wiederklage zuantworden nicht schuldig seyn/ es habe sich denn
 zuvor der Beklagte von ihm gebrochen / und sey die Klage der con-
 vention gendet und erörtert/ alsdenn sol der Beklagte mit seiner Wi-
 derklage gehöret werden & in novâ Ordin. judiciar. Tit. 6. von der
 Wiederklage in pr. dicitur, und sey die convention- Klage durch
 wirkliche völlige bezahlung gänglich erleger. Limitatur ta-
 men assertio, quod non procedat, quando actor vel in loco Judi-
 cii, in quo actio instituitur, vel etiam in eadem Provincia & Territo-
 rio bona possidet immobilia, tunc enim omnino à cautione est
 immunis, propter verba expressa *Constit. Elector. P. p. i.* Der so unter
 uns Gütter hat/ und genungsam in unseren Landen besessen/ soll den
 Vorstand vor die Expens und Wiederklage zubestellen nicht schul-
 dig seyn/ ob er gleich unter de Gerichte/ dafür er geklagt/ nicht sâßhafft/
 & in Novâ Ordin. Judiciar. Tit. 13. pr. Nam cautio hæc ab actore ideo
 exigitur, ne reus victor existens periclitetur, actore aufugiente ra-
 tione expensarum & damni dati, quæ ratione cessat, quando actor
 bona in Territorio ejusdem Principis possidet immobilia: quapro-
 pter cautio non exigitur *l. 15. ff. qui satisd. cog. ubi in pr. dicitur:*
 Sciendum est, possessores immobilium rerum satisdare non com-
 pelli, quam de solâ judicio sisti satisdatione accipi non posse, tota
 hæc Lex probat, præprimis *d. l. 15. §. 6.* Non autem Jure civili cautio
 hæc est usitata, quoniam ille modus Jure civili planè est incognitus,
 hinerectius cum *B. Dn. Carpz. in Procest. tit. 9. artic. 5. n. 4.* statuimus,
 quoniam illa Reconventio suam verè à moribus Saxonicis origi-
 nem traxit. Non itaque sequendus est *Joh. Emeric. à Rosbach,*
Autor aliàs in Praxi maximè roseus, ut ad ipsius Gentilitia In-
signia ludam, qui in suo Processu civili Tit. 4. n. 6. p. m. 292. scri-
bit: aut Jure Civili scripto etiam de sistendo ad reconveniendum
in eodem Judicio §. 3. Instit. de satisd. l. fin. C. de Procurator. nec enim
hi Textus assertum, imò magnum Illius postulatum, probant, si-
quidem si §. 3. Instit. de satisd. rectè allegatus est, ibi tantùm tracta-
tur de satisdatione rem à Domino ratam habitum iri, aut, si debet
esse §. 4. f. d. 1. fortè ob hæc verba: quod tempore sententiæ recitan-
de in judicium veniet; ad negotium nihil faciunt, sed hanc admit-
tunt interpretationem, argumento à comparatis instituto: Quem-
admodum Dominus pro Procuratore, satisdat, Judicatum solvi, ita
 Pro-

Procurator ex adverso pro Domino cautelam exponit, illum tempore publicandæ sententiæ præsentem fore; quæ à Procuratore exposita cautio quomodo potest esse cautio pro reconventionem, cum *d. §. 4. Inst. de instantiâ solius conventionis agatur? nec ex d.l. fin. C. de Procurat. vola vel vestigium ostenditur cautionis alicujus pro reconventionem, ad conventionis Processum constitui Procuratores dictus textus adserit vers. qui ad litem ab aliquo datus est Procurator. Ideoq; cautiones illæ, quas actores aliàs Iure Civili præstare tenentur, nullam convenientiam habent cum satisd. pro Reconventionem & expensis. *Vid. Carpz. Proces. tit. 9. art. 5. n. 5.* Si autem adeo pauper quis est, ut realiter illâ præstare nequeat, tunc Iuratoria admittitur *per Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric. hinc in O. Proces. f. Sax. Tit. 13. vom Vorstande §. f. hæc verba habentur: Do aber der Kläger Armuth halber den Vorstand zubestellen nicht vermöchte, / und mit seinem Ende behereuen würde, / er habe so viel nicht im vermögen / glaube auch, er könnte nach angewendeten möglichen Fleiß / solchen Vorstand mit Bürgen oder Pfand nicht bestellen / soll er ohne ferneren Beweiß endlichen zuleisten zugelassen werden / vid. Carpz. p. 1. Constit. 5. def. 9. Berlich p. 1. Concl. 20. n. 52.**

Ultima deniq; Cautio, quæ in foro Saxonico specialiter recepta est, & ab Actore præstanda, Gvaranda est, & dicitur germanicè Gewehr / quam nonnulli à vocula Guerra, quæ vox Iltem significat, deducunt, *Coler. Proces. execut. p. 4. c. 3. n. 18. estq; nihil aliud quam Cautio, quam actor præstat reo, quod in actione semel instituta permanere, & reum securum præstare, eumq; contra quem cumq; alium, si ab illo eadem actione conveniatur, defendere velit: vid. Carpz. p. 1. C. 4. satisq; hæc in Jure veteri Saxon. Sachsen / Spiegel Lib. 3. Artic. 14. p. 326 fundata est, ubi dicitur: Wer um Ungerechte verklaget wird / der bitte zum ersten die Gewehr, / denn weil die Gewehr ungelobet ist / so mag er der Kläger bessern und endern seine Klage und darnach nicht mehr / ubi ante ipsius præstationem actor libellum corrigendi & minuendi potestatem habet post illam verò præstitam minimè. vid. Zanger. de Exception. P. 2. c. 21. n. 62. p. 278. Causæ, quod obiter notandum, in quibus Gvaranda ab actore præstanda venit sunt tam Civiles quam Criminales, uti rectè sentiunt *Coler. p. 1. Decis. 109. n. 10. Carpz. p. 1. Constit. 4. def. 6. Quod & verbis disertis**

sertis expressum in Text. *Welchbhd Art. 114.* verb. Gewehr soll auch ein jeglicher Mann thun und geloben ümb Todtschläge/ Leim- und Wunden vor seine Schwertemagen und Freunde/ac id rectè adferitur, cum primum adinventum sit Gvaranda ob sangvinis causam, dum reo occidenti, si vel transigat, vel ab accusatione absolvatur, contra agnatos, necem fortè vindicaturos, securitas promittitur. *vid. Carpz. Prax. Crimin. p. 3. quest. 106. à n. 59. ubi n. 61. 62.* duo præjudicia habet. A quibus tamen excipiuntur causæ Executiivæ, matrimoniales, it, Studiosorum, & Clericorum: *V. Berlich: p. 1. conclus. 19. n. 7. 8. 11. addit Dn. Carpz. in Process. tit. 9. Art. 4. n. 43. & 44.* quod nec in causis summaris tractetur, in quod quidem ego me jam non intromitto: modò petatur à reo Gvaranda; aliàs ne quidem à iudice imponi potest, spectat enim Gvaranda ad Jus rei, cui invigilare debet *Carpz. p. 1. Constit. 4. definit. 3.* Antequam hic abeam, paucis modum saltem præstandæ Gvarandæ attingam, qui nervosè exprimitur à Legislat. *Sereniss. Saxon. in Nov. Process. Ordin. Judic. Tit. 12. von der Gewehr /* verbis: *So soll ein jedweder Kläger solche Gewehr nicht allein in Actis wörtlichen / i. e. nudà verborum prolatione, sondern auch / vermöge der Constitution, actu corporali würefflichen / h. e. stipulatâ manu vel tactu baculi an den Gerichtsstab angeloben in causis sc. civilibus. Quid juris in Criminalibus: vid. Trenkler. Volum. 1. Disp. 4. ab. 13. inf.*

Th. 6.

Missis igitur Cautionibus, quæ hactenus ab actoribus exigebantur, procedendum nunc ordine ita syadente quog; erit ad eas, quas rei præstare tenentur: Horum autem conditio longè durior olim erat, quàm ipsorum actorum. Nam jure sc. veteri, si actio realis contra aliquem instituebatur, hæc antiquâ à Theophilo in paraphrasi in *pr. Inst. de satisd.* notatâ formulâ promittere cogebatur reus: Si victus rem, de qua quæsitum erat, non restitueret, neq; litis æstimationem solveret, liberum actori fore, ut cum ipso, aut cum fidejussoribus ejus ex stipulatu ageret: quamvis Theophilus fermè singula verba, quæ in *d. pr. Inst. de satisd.* leguntur, sua fecerit: Aliud tamen observabatur, quando actione personali conventus

tus ipse se in iudicio defendebat, & tunc iudicatum solvi satisfacere non cogebatur §. 1. *Inst. b. r.* Secus tamen, si alieno nomine aliquis interveniebat forsitan Procurator, & ille omnino satisfaceret, necesse erat d. §. 1. *Inst. eod.* Ratio differentie redditur communiter illa, quod in actione reali metuendum erat actori, ne reus ex causae diffidentia, rem illam vel corrumpat, vel penitus intervertat, vel alienet, hinc *L. unic. C. uti possidetis*: necesse habebat reus satisfacere, nisi poenam subire vellet, ut in actorem rei petita transferretur possessio, quæ de causâ si res erat mobilis & cavere reus non poterat, apud Iudicem deponi solebat *L. 7. §. 2. ff. qui satisfacit. cog. modò persona rei conventi suspicione oneretur d. L. 7. §. 2. vid. Man7. ad Instit. h. r. §. 1. n. 6.* quod aliter tamen obtinet in actione personali, ibi enim non res certa, ut in superiori, petitur, sed hæc actio afficit principaliter personam ipsam actori notam, hincq; sibi obligatam, ita quidem *Rittershus. ad d. §. 1. Inst. de satisfacit. p. 687. putat*: sed melior est ratio *Hortensii ad d. §. 1. p. 451.* hæc: quod qui suâ sponte cum alio contrahit, vel esse, vel esse debet non ignarus ejus conditionis, fidei, vel rei: ideo inverecundè & incoloratè satisfactionem ab eo exigeret, cujus conditionem, fidem vel rem elegit vel probavit: denique ei licet non contrahere: hæc *Hortens.* clariora *Francisc. Bald. ad d. §. 1. Instit.* habet, scribens: nempe quod hic magis notus erat reus actori, qui ejus fidem secutus, cum eo etiam sine fideiussione contraxerat: erat quoq; certior, quia nominatim ejus persona erat obligata, nec pendebat iudicium ab ullius rei possessione: hoc *Bald. neq; inficiandum, vel ex definitione obligationis, pr. Inst. de obligat. §. L. 3. pr. ff. de O & A. q. vin & res certa in obligationem ducatur, quod & ex contractibus commodati, depositi regularis & pignoris satis apparet §. 2. 3. & 4. Inst. quib. mod. re contrah. oblig. imò ipsemet Rittershusius hoc confitetur in Scholio ad pr. Inst. de oblig. p. 399.* dum scribit: Omnis obligatio vel est in re danda, eaq; corporali vel incorporali, ut veste, domo, fundo &c. Jure hodiè novissimo præstant rei cautionem iudicio sicut §. 2. *Inst. de satisfacit.* quod in iudicio comparere, & usq; ad terminum seu exitum litis, h. e. usq; ad sententiam, quæ vel per absolutionem, vel condemnationem finem liti imponit, permanere velint: Et iudicatum solvi *Hahn. ad Wesenbec. ff. qui satisfacit. cog. n. 6. per textum in l. 21. in f. ff. rat. rem. hab. §. L. unic.*

L.unic.C.Judic. solv. ubi dicitur: Rei autem Procurator vel defen-
 sor, etiam sub gestorum testificatione factus, in ipso litis limine
 judicatum solvi satisfactionem, in omnibus causis prestare cogi-
 tur. Præstant præterea cautione de damno præstando in causâ civi-
 li conventi, e.g. si ædes sint ruinosæ, & minentur interitum, possum
 tunc agere adversus vicinum, ut aut reficiat, aut cautionem de
 reparando interponat, *arg. l. 7. ff. si servit. vindic.* Sic in jure
 servitutis, viæ, itineris, actus, aquæ ductus &c. legitime acquisito ta-
 lis cautio, à prædii servientis aut patientis Domino interponitur,
 quâ cavet, quamdiu quis de jure suo doceat, non se impediturum
 agentem, aquam ducentem, iter facientem *l. 7. ff. de aqua quotid.*
 Item præstare cautionem tenentur ii, qui quæve mortem, incendia,
 aliave hostilia ac crudelia minati, deq; eo confessi ac convicti sint,
 & revera sint minatoria h. e. quæ damnum aliquod injustum ac
 violentum alteri denunciant, nec enim hîc ambigua prolata suffici-
 unt, e.g. *Ich will mich an dir rechnen, ich will es dir gedenken / vid.*
Carpz. Pract. crim. p. 1. quæst. 37. n. 85. Convictus talis nudus minitator
 si sit persona multum suspecta, rixosa, malæ forsân conditionis, &
 famæ, & ad delinquendum aliàs prompta, in carcerem non immeri-
 tò conjicitur, nec priùs exinde dimittitur, etiamsi jurare quàm
 maximè paratus sit, nisi pignoribus vel fidejussoribus pro persona-
 rum ac minarum qualitate, secundùm Judicis arbitrium, cautionem
 præstiterit *weder wlder N. N. noch die seinen / noch sonst manni-*
glichen nichts thâeliches vorzunehmen arg. L. 4. ff. si cui plus quam
per Leg. Falcid. vers. cum possint ei lusoria minæ fieri, & arg. L. 6. §.
2. ff. de offic. Præs. vid. Carpz. Pr. Crimin. p. 1. quæst. 37. n. 81. Berlich in
Conclus. Pract. p. 4. concl. 22. n. 11. & 12. & c. Dn. Eckolt ad ff. tit. qui satisd.
§. 18. in f. ferme. Caterùm cavere etiam debet de non incarcerationo
 in causa civili reus ille, qui pro debito civili de sistendo promittit,
 ac molestissimum carceris otium, tanquam malam mansionem, de-
 clinare vult, imprimis si ob æs forsân alienum de fugâ sit suspectus:
l. 7. ff. qui satisd. l. 10. §. 16. ff. quæ in fr. Credit. Novell. 53. c. 4. de fugâ su-
spectus qui dicatur, explicat Matth. Berlich in conclus. pract. P. 2.
conclus. 27. n. 30. dum infir: debitor de fuga suspectus dicitur, qui nec
 mobilia nec immobilia possidet, qui sæpè interpellatus non solvit,
 & lapsis dilationibus ad solvendum datis, suis promissionibus non
 satisfecit, & qui emit pluris, & vendidit minoris, frequenter atque

notabiliter iustit, consumpsit, & sumptuose vixit, & dilapidavit, & de quo fama est, quod non sit solvendo & plus debeat, quam habeat in bonis & facultatibus. Qui tamen de fuga suspecti debitoris characteres universi ac singuli ita sunt comparati, ut & in hominem bonæ fidei & frugis cadere possint, cuj ustam fugam nemo suspectare poterit, quod exemplis probarem, nisi brevitati studendum foret. Et quanquam regulariter nemo sibi jus dicere debeat, *L. 13. ff. quod met. causa: creditori tamen de fuga suspectum debitorem capere & incarcerare licet arg. l. 10. §. 16. ff. quæ in fraud. Credit: ubi attentâ modò Jcti distinctione, certum est, quod Creditor debitorem fugientem, quem consecutus est, licitè detineat: & quidem hoc fluxisse videtur ex Lege XII. Tabul. Si calvitur, pedemve struit, manum endojacito, vid. *Crispin. in Jur. Civil. Rom. in titis & progressi. Rubr. de Jure Privato Legis XII. Tabul. n. 30. p. 52. vid. & Godofred. in not. adh. l. n. 9. & laudat. Berlich p. 2. conclus. 28. n. 5.* Cum quibus convenit dispositio *Constit. August. 21. p. 2. §.* Aber wenn der Schuldner auf den Füßen ist / so mag ihn der Gläubiger annehmen / und in die Gerichte / darinnen er angetroffen / einantworten. Ita tamen, ne ultra 20. horas eum detineat Creditor, aliàs poenam privati carceris incurrit, *Carpz. de fin. 1. n. 14.* quamvis enim is addat, quod Creditor detinens debitorem spatio minori 20. horarum in poenam arbitrariam incidat: ut vix tutum sit creditori, ullo tempore domi detinere debitorem, sed consultum, ut eundem statim sistat judici: uti & in *L. unic. §. de privat. carcer. inhibendis*, generaliter interdictum est, ne quis privatos carceres habeat. Sic cavere etiam possunt ac debent, ut ex carcere liberentur ac dimittantur, in causâ criminali accusati. Ubi tamen cum *Magnif. Dn. Struvio Exercit. 47. th. 39. Syntagm. JC. distingvendum; inter delicta majora & minora, h. e. quæ poenam pecuniariam, & quæ poenam corporis afflictivam seu capitalem post se trahunt, in priori leviori sc. delicto fidejussores aut pignora admittuntur per L. 6. §. 3. C. de appellat. verb. ut inopiâ idonei fidejussoris, retentis in custodiâ reis, quo §. 3. cum de capitali causâ agatur, & reus fidejussore idoneo dato, quod ex opposito elucescit, è custodia dimitti debeat, conijcere licet, delinquentem poenam nec afflictivam corporis, nec existivam subire debuisse. In posteriori verò, graviori delicto *L. 1. & 3. ff. de custodia.***

146
4
5

foed. reor. Quibus Legibus satis fundata est distinctio, inter grave
 scelus, ubi fidejussioni nullus est locus: & non grave, si nempe jux-
 ta *Reyer. Disput. 4. ad Process. th 52.* pecuniariter quis ob delictum
 conveniatur. Et ita quoque sese habet Jus Saxon. vid. *der Peinliche*
Sächs. Inquisition- und Achts Process, Tit. V. art. 3. n. 5. & 6. Carpz.
Pr. Crimin. quest. 112. n. 34. Missus igitur faciendus Merenda L. 5.
Controv. c. 33. f. 770. qui in causâ capitali pro judicato solvendo ad-
 mittit fidejussorem, inter alia, & ex textu *Juris Canonici caus. 23.*
quest. 5. c. 19. vers. veluti si quispiam decipiat fidejussorem suum, atque
 ille pro isto legitimum supplicium luat: siquidem hic Canon in-
 telligi potest de consuetudine alicujus loci, ubi irrationabiliter
 pro accusato convicto fidejussor poenae capitis esset subjugandus,
 ac ita in illo Canone Augustinus ad rem suam uteretur exemplo:
 quamvis merita possit esse dubitatio, an legitimum supplicium fi-
 dejubenti luendum sit illud, per quod corpus affligitur,
 Alias regulariter Jure Saxon. rei à cautione sunt im-
 munes; *Dn. Berlich p. 1. conclus. 20. n. 65. Carpz. p. 1. Constit. 5. def. ult.*
 si sit causa civilis, *vid. Struv. Exercit. 5. th 32* ne reis aliàs afflictis &
 jam antea gravatis, hoc ipso, quod judicio pulsati fuerint, alia ad-
 datur afflictio *L. 14. ff. de offic. Presid.* quam rationem addere arrisit,
 cum citati *Berlich, & Carpz. imò ipse Coler.* quem illi citant de
Process. Execut. P. 3. c. 11. n. 98. itidem nullam citat rationem, sed
 tantum ad suum Regulum in processu sese remittit. *Dn. D. Sven-*
dendorfferus P. P. in Academia Philurca in Indice verb. satisfactio:
 hæc compendifecta habet: *satisfactionem nullam reus præstat &*
cur 193. sed d. fol. 193. nullam rationem lego, cur rei Jure Saxon.
 nec de judicio sistendo, nec judicato solvendo cavere teneantur, nisi
 sint de fugâ suspecti, tunc enim cautionem judicio sisti & judica-
 tum solvi effugere nequeunt, ne eludatur judicium *Carpz. in Pro-*
cess. tit. 9. art. 5. n. 15. Hactenus de variis cavendi modis dixisse suffi-
 ciat, nunc ad ipsum formale seu modum cavendi procedam.

Th. 7.

Formale verò seu modus cautionis juxta sensum famosiorum
 consistit in eo, ut, datis fidejussoribus, fiat, id quod docet *l. 1. ff. qui sa-*
tis.

vid. cog. vid. Dn. Struv. Exercit. V. hb. 22. e. Amadeus Eckold. tit. qui sa-
visd. §. 8. Hahn. ad Wesenbec. h. r. n. 5. In Prætoria autem cautione ad-
mittitur, ut etiam pignoribus caveri possit *l. 1. §. 9. ff. de collat.* in quo
textu indubitatum est, quod satisfactio per sui naturam requirat fi-
dejussores, aliàs ridicula fuisset & domitiana Pomponii quæstio:
sed per Interpretationem Jctorum eò itum est, ut & pignoribus ca-
veri possit, quod idèò factum est, quia de quantitate rei conferen-
dæ satis constitit: *Vid. Dn. Franzky. ff. qui satisd. n. 13. & Eckolt. ibid.*
§. 10. Fidejussores autem hîc locupletes, seu idonei dari debent,
qualem idoneitatem consideramus (1) quoad facultates, ut satis ha-
beant in bonis, pro rei magnitudine, quam Actor postulavit *l. 2. ff.*
qui satisd. l. 23. §. 1. ff. de V. S. Hinc plerumq; requirunt, ut fidejussor
possideat bona immobilia, quorum valor ad minimum summæ pe-
titæ, reive æstimatione æqualis sit, vel suspicionem fugæ excludat,
& eò melius adversario sit cautum *vid. Perex. ad tit. C. de satisd. n. 2.*
(2) quoad conveniendi facilitatem *d. l. 2. h. r.* quæ principaliter æsti-
matur ratione ejusdem fori, unde tales fidejussores sint subjec-
ti Jurisdictioni ejus, coram quo Judicium exercetur, ne sc. præscri-
ptione aliq;vâ, aut aliâ exceptione fori declinatoriâ, causam diffi-
ciliorem reus conventus faciat Actori *l. 7. pr. h. r.* nisi caveant, fori
præscriptione se non usuros *d. l. 7. l. 1. ff. si quis in Jus voc. non ierit.*
Unde non rectè fidejussoris loco mulier propter exceptionem SCri-
Vellejani, neq; miles, ob privilegium militare, neq; minor pro-
pter beneficium restitutionis in integrum, nisi in rem suam, rectè ad
satisfaciendum adhibentur *l. 8. §. 1. ff. h. r.* ubi dicitur, quod tales per-
sonæ non sint probandæ, id est, cum ad fidejubendum sint inhabiles
jure ipso, quid opus est, ut à quodam Arbitro dato probentur, an
sint idoneæ? quamvis non rarò fiat, ut dum locupletes fidejusso-
res notabilem calamitatem passi sunt, denuò idoneè satisfacienda
sint, *l. 10. §. 1. ff. qui satisd. cog. vid.* hac de re iterum *Perex. ad C. de satisd.*
n. 2. Eckolt. ad h. r. §. 9. Interdum tamen & minus idoneam cautionem
præstant personæ conjunctæ, ut Parentes, Patroni, de quorum
fide ambigere turpe est, & qualemcunq; fidejussorem dant *l. 1. & 2. ff.*
Jus voc. ut eant. & l. 2. §. 2. ff. qui satisd. qualiscunq; intelli-
gendus est ratione facultatum, non inhabilitatis conveniendi fide-
jussor *per l. 2. §. 2. h. r. vid. Eckolt. ad h. r. §. 9. Perex. ad C. h. r. n. 2. Si*
quis

505
46
5
quis verò idoneum fidejussorem oblatum recusaverit, injuriarum tenetur, non solum illi, qui fidejussorem obtulit: cum non sit levis injuria, secundum Processum Juris veteris, duci in Jus eum, qui satis idoneum offert fidejussorem, & poenam quandoq; incurrit 50. aureorum l. 2. ff. in Jus voc. ut cant. Sed & fidejussori ipsi, qui non acceptus est, sugillatur enim ejus existimatio apud bonos viros, penes quos ejus fortunæ minùs habentur integræ L. 5. §. 1. h. t. Zöf. ad ff. cod. tit. n. 11.

Th. 8.

Cum itaq; in th. haftenus tertiâ, & supra quidem examinatæ cautionis partes vel species ex posuerim, de personis etiam, quæ illas recensitas cautiones præstare debeant, viderim, justo nunc quoq; ordine, ad reliquas duas species, Promissionem sc. nudam & Juratoriam, ad simulq; personas, quæ illas præstant, progrediendum erit. Nudæ autem promissioni relinquuntur æquè actores, quàm rei, qui bona possident immobilia *die in denen Gerechten genugsam geseßen l. 15. pr. h. t.* (Lex enim allegata 15. non complectitur solum cautionem Judicio sisti, prout frustrâ contendit *Hahn ad Wesenb. h. t. n. 11.* nulla enim mentio in illa L. de cautione Judicio sisti habetur, ideoq; propter illam generalitatem textus vocabulum Possessores æquè ad actores, quàm reos extendi potest, aliàs inter actorem & reum planè nullum discrimen esset. Equidem *Dn. Hahn. d. l. n. 11* ita scribit Pertinent hæc ad explicationem decantatæ l. 15. h. t. quæ tamen saltem est de promissione de Judicio sisti. Hæc ille: si illa dicta l. 15. laudata est, augurer, eo ipso, illam & de aliâ cautionis specie agere, nec hoc est, vel subjectum vel prædicatum d. l. 15. in pr. justè interpretari si scribatur, illam duntaxat de Judicio sisti cautione tractare, unde enim probabitur illa exclusiva, cum hæc *Actus non utatur.*) Ratio est, quod possidens bona immobilia, non facilè sit latitaturus, aut discessurus, & si vel maximè fecerit, tamen adversarius in bonorum possessionem mitti potest. Cæterùm sufficit, aliquem bona possidere immobilia vel in loco Judicii, vel in loco ejusdem Provinciæ l. 7. §. 1. ff. h. t. ubi verba textus facile patiuntur, ut & ille à satisfactione sit immunis, qui in Territorio pos-

rio possessionem habet, id quod confirmatur per *Constit. Elector.*
p. 1. verb. Ob er gleich unter denen Gerichten/ davor er beſleget/ son-
ſten nicht ſäſſhaftig. Qui verò ſint & dicantur immobilium pos-
ſeſſores, & qui non, docet optimè *l. 15. §. 1. ff. h. t.* non verò (quod
obiter notandum) opus eſt ſpeciali aliquâ ſtatim bonorum oppigno-
ratione (1) quia ſufficit nuda repromiſſio, facta ab iis, qui ſuo no-
mine cavent per *rubr. h. t. & l. 1. §. 6. ff. de Prætor. ſtipulat.* nec enim hac
Lege *l. §. 6.* ampliù alicujus hypothecæ vel oppignorationis ſit men-
tio. Neq; (2) allegata *l. 15. ff. h. t.* illam oppignorationem urget, ſed
potiùs in fine expreſſè dicitur, quod poſſit quis poſt cautionem
poſſeſſionem vendere; nam ſi præciſè requireretur oppignoratio,
non poſtmodum ſalvo ſc. oppignorationis Jure, res oppignorata
vendi ſeu alienari poſſet: oportet verò in *d. l. 15. ff.* qui ſatisd. cautio-
nem ſimplicem ſeu nudam repromiſſionem intelligi, cum poſſeſſor
ille caverit, qui immobilia poſſederat. Objiciunt quidem *l. fin. C.*
de Princ. in reb. agent. ſed Reſp. Dn. Hahn. quod phraſis illa ſubſtantia
credi, nihil aliud ſit, quàm relevare poſſeſſores ob ſubſtantiam bo-
norum, eoq; magis, quia in d. l. paulò ante dicitur, quod facultates
immobiles poſſidentibus ad juratoriæ cautioni ſit credendum.
Ergò ulterius non gravandus erit poſſeſſor onere fidejuſſorem dan-
di *Nov. 123. c. 21 §. 2.* vel non incommodè ad *d. l. fin. C. de princ. agent.*
in reb. reſponderi poſteſt, quod verba illa diſjunctim intelligenda
ſint, hoc modo: ſi bona ſufficiant, aliquis ſuæ ſubſtantia creda-
deniq; Civitas *l. 6. §. 1. ff.* quod legator. nomine: item *Clerici l. 25. §. 1.*
l. 33. §. 3. C. de Episcop. & Clerici.

Th. 9.

Postquam dixi de iis, qui per fidejuſſores, aut pignora ſatisdare
coguntur, vocat nos idem ordo ad eos, quicautio nē Juratoriam tan-
tūm præſtant, quæ admittitur vel propter Dignitatem Perſonarum
Illuſtrium, *l. 17. C. de Dignitar. quæ l.* uti quidem Clarus putat, hodiè
abrogatam eſſe, non credendum: *vid. Hahn. ad Weſenbec. ff. qui ſatisd.*
cog. n. 10. vel propter neceſſitatem, ut pauperes, hi enim qui prædiis &
prædiis ſunt deſtituti, ſeu idoneos fidejuſſores poſt adhibitam om-
nium

146.
4
5

mnem diligentiam invenire seu pignora dare nequeunt, ad Jura-
 mentum admitti debent *Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric.
 Nov. 112. c. 2. pr. vid. Manz. ad tit. Inst. de Satiud. ne. per difficultatem
 inveniendi fidejussores differantur Judicia, & pauperi ideo dene-
 getur Justitia S. 1. Inst. de J. & J. l. 10. ff. eod. non aliter tamen pauperes
 ad cautionem hanc admittuntur juratoriam, quam si jurent, se nec
 pignora habere, nec fidejussores dare valere. In Foro Saxonico ho-
 die ita temperatum est, ut non nisi de credulitate jurare teneantur,
 quod nempe credant, se, licet summam seu omnimodam adhibuerint
 diligentiam, non potuisse fidejussores invenire, *dass sie nehmlich
 nicht so viel in vermögen / gläuben auch nicht / dass sie nach allen an-
 gewandten möglichen Fleiß / den gefoderten Vorstandt mit Bür-
 gen oder Pfanden bestellen können /* quam formulam etiam mihi ex-
 hibet *Ordin. Elector. Jud. tit. 13. §. do ober Kläger Armuths halber /
 it. nobilibus. Dn. Struv. Exerc. V. th. 24.* Ceterum Juratoriam hanc
 cautionem praestituri sint vitae integritate conspicui, ac probatae
 existimationis, nec forsitan de fuga suspecti *vid. Gail. observ. 148. n. 6.
 Carpz. p. 1. Constit. s. def. 9. Struv. Exercit. V. th. 24.* Nec a juratoria
 cautione liber est, qui extra Provincias Electorales immobilium
 possessor est, cum Jure Saxonico illa ob hunc finem sit inducta, ne
 actor, ob expensas & damna conveniendus aufugiat *Carpz. p. 1.
 Const. s. def. 10.**

Th. 10.

Adstringuntur deniq; & Assessores cautionem praestare, quod
 Jus aliter suggerere nolint, quam aequitas svadeat *l. 1. ff. de offic.
 Assessor. Henric. Zoëf. ad h. r. ff. n. 5.* Describuntur verò Asses-
 sores, quod sint Jurisprudentes, qui consiliis Magistratus & Ju-
 dices adjuvant. *l. 1. ff. d. t. & summa in eis requiritur JurisPruden-
 tia, quae non exigitur à Magistratu, cui illi assident, Magistratus
 enim, qui praeficitur, plerumq; non Jctus, sed vel miles, vel ali-
 quis alias nobilior est, hinc Magistratus quod Juris ex Assessoris
 consilio dixit, ipse Assessor dixisse videtur, imperitia enim culpae
 ipsius adnueratur, uti hac de re eleganter videri potest laudatus
 supra Henric. Zoëf. ad h. r. n. 5. Cavent quoq; Advocati, de patrocinio
 D fideli-*

552
fideliter præstando, & quidem tactis sacrosanctis Evangeliiis, quod
omni virtute, suâ omniq; ope, quod verum ac iustum existima-
rint, clientibus suis inferre procurabunt, nihil studii relinquentes,
quod sibi possibile est, non autem credita sibi causa cognita, quod sit
improba, vel penitus desperata & ex mendacibus allegationibus
composita, ipsi scientes prudentesq; malâ conscientia liti patrocini-
abuntur, sed & si certamine procedente, aliquid tale sibi cognitum
fuerit, à causa recedent, ab huiusmodi communionem sese penitus se-
parantes *arg. l. 1. §. 1. C. de Judic. & imprimis Authent. hodiè jurant*
C. cod. cujus ipsissima verba, cum à paucissimis hodiè observentur,
quin à plurimis inverso potius sensu exprimantur, in mentem secus
facientium cauteriatam revocare placuit. Hodiè tamen id immu-
tatum est & non possunt cogi Advocati ad patrocinium inviti reci-
piendum, imprimis si justa ac prægnans excusandi ratio subsit, nisi
fortasse sit Advocatus Ordinarius seu specialiter à Iudice causa ipsi
imponatur.

Nec non etiam Procuratores, si mandatum sit dubium. Ju-
re quidem veteri (ut obiter tangam) *ex LXII. Tabul.* non licebat per
Procuratorem agere, uti patet *ex pr. Instit. de iis per quos ag. poss.*
nisi pro Populo, pro libertate, ac pro tutela; hodiè tamen illa pote-
stas agendi Procuratoribus ab Imperatore Justiniano concessa est
per dictum *pr. Instit. per quos ag. poss.* siquidem sapius morbus, ætas,
& necessaria peregrinatio, itemq; & aliæ intervenientes causæ *L. 2.*
D. de R. J. hominibus impedimento sint, quo minus rem suâ ipsi exe-
qui possint *L. 5. pr. D. de O. & A.* imò Procuratores & mandatarii
constitui possunt, extra causam necessitatis & ullius impedimenti
L. 1. §. 2. vers. vel nolunt ff. de Procurat. quod & ex tritura iudicio-
rum notum est, cum sæpè quis ipsemet reformidet in iudicium ire,
vel ob adversarii injurias, & dura verba, quibus uti solitus est; vel
ob aliam domi notam causam, tunc enim de rato cavere debet *L. 39.*
§. 1. ff. de Procurat. c. g. si proferatur in iudicio mandatum aliquod
mutilum, aut insufficiens, vel tale aliquod, quod propter aliquot su-
spiciones metuemus, non profectum esse à Domino litis, aut alio-
quin esse eumentum, aut non ritè factum, tunc enim defectus ille
in tali mandato suppleri potest per cautionem de rato. Ratio autem
hujus satisfactionis redditur illa, quia periculum est, ne Dominus
manda-

146.
2
5

mandatum suum inficietur, aut aliter interpretetur, ac iterum de eadem re experiretur, quod tamen periculum non est timendum, si vel Procurator cautionem hanc praestiterit, vel Dominus quocunque modo ratum habuerit: Nam si semel ratum habuit, & iterum contra reum de eadem re experiri vult, hic exceptione rei iudicatae se tueri potest, adde *Ordin. Judic. Saxon. tit. 7. §.* Do auch etwa ein Mandat mangelhafftig / und es wolle der Anwalder deswegen der rato caviren / soll er damit / wosferne er sein erbieten also bald in solchen Termin zu Wercke richteet / zugelassen werden.

Et de Domino in reconventione defendendo cavendum *l. 33. §. 3. ff. de Procurat. §. 5. Inst. de satisd.* nam Procurator Actoris tenetur cavere de defendendo eum, pro quo agit in casu, quo aliàs reus ipsum velit actorem reconvenire, & si agens postea mutata voluntate procuratorem esse noluerit, tamen iudicium, quo quasi Procurator experrus est, Judex ratum habere debet. Item de re iudicata solvenda, quod velint solvere, quod à Judice fuerit iudicatum: & deniq; de ratihabitione ipsa *§. 3. Inst. cod.*

Th. II.

Tutores deniq; & Curatores quod attinet, antequam administrationem tutelae, vel curae olim susciperent, cautionem praestare debebant, rem pupilli salvam fore: t. rem pup. salv. fore, ne pupillorum sc. pupillarumve, & eorum qui quæve in curatione sunt, negotia à Curatoribus Tutoribusq; consumantur, vel imminuantur: *Nov. 32. pr. efat. in f. §. c. 6. & pr. Inst. de satisd. tut. vel Curat.* saepius enim infideles vel negligentes in suo officio reperiuntur Tutores *Nov. 72. c. 6.* ideoq; Praetor eo nomine satisfactionem introduxit, ut pupillum hac in re datis fidejussoribus securum faciant illi *l. 1. ff. rem pup. salv. fore.* Praetoriae enim stipulationes, qualis hæc est, cautionem pignoratitiam regulariter non admittunt *l. 7. D. de Praetor. stipulat.* hinc licet vel maxime postea omnia bona Tutorum & Curatorum sint obligata tacite & hypothecata pupillis & adultis, curatione administrationis *l. 20. C. de administ. Tut.* tamen non frustra olim cautio etiam fidejussoria exigebatur, cum bona ipsorum, vel non sufficere, vel multis variisq; casibus perire possunt: *vid. Casp.*

D 2 Manx.

Manz. ad pr. Inst. de satisf. tut. & curator. n. 12. Sed non omnes Tu-
tores satisfacere coguntur, siquidem cautio illa non solum remissa
est Tutoribus testamentariis *L. 4. l. 17. ff. de testament. tut.* quorum
fides & diligentia ab ipso Testatore approbata est (uti patet
ex pr. Inst. de satisf. tut. vel curat.) & paternum illud testimonium
pro satisfactione est *L. 27. C. de Episcop.* Audient, quod omnem
sinistram tollit suspicionem: nisi ex insigni calamitate, vel alia
causa suspecti fiant, tunc enim si tutor interea perverfos mores
contraxerit & facultatibus lapsus fuerit, vel de sua diligentia &
fide multum remiserit, non simpliciter & sine satisfactione admit-
tendus est, quae enim de novo emergunt, novum consilium postu-
lant *L. 11. §. 8. ff. de interrog. in jure fac.* ideoque non verisimile est, Te-
statorum eum simpliciter voluisse admitti, si postea tutor noxius
deprehendatur *Gotofred. ad L. 8. de confirmat. tut.* Sed etiam Cura-
toribus ex inquisitione datis, quoniam utique & illi idonei dati atque
electi sunt *pr. Inst. h. r.* fides enim inquisitionis, pro vinculo cedit sa-
tisfactionis *vid. Perez. C. h. r.* Magistratus enim semel eos idoneos
judicavit, quando in facultates & mores eorum inquisivit: Ergo
non amplius de fidelitate eorum dubitandum. Quod Praxin con-
cernit hodiernam, cavent Tutores vel Curatores per actores, si de
tutorio vel curatorio forsitan dubium est *§. 3. Inst. de satisf. tut. l. f. 6.*
3. C. de administr. tut. cum vero certo constat, eos Tutores & Cura-
tores esse, satisfactio de rato illis remittebatur *L. 23. ff. de administr.*
tut. Tutores enim loco Domini sunt, & sicut Dominus ipse de rato
non satisfacit, ita nec illi. Non itaque Tutores & Curatores, procura-
torem, sed actorem constituere possunt, & licet vel maxime cum
procuratoribus vel mandatariis in genere ille conveniat, & utriusque
suorum Principalium vices sustineant, tamen non Procurator nisi à
Domino constituitur *L. 1. D. de Procurat.* cum vero Tutores Domini
verè ac propriè bonorum pupillarium non sint, hinc non Procura-
torem, sed actorem tantum constituere possunt *L. 11. C. de Procura-*
rat. Actor enim est, qui vice Procuratoris, ab eo qui procuratorem
dare nequit, substituitur *Herman. Vultej. ad §. f. Inst. de Curator. vid.*
Carpz. in Proc. tit. V. art. 5. n. 19. quam meam sententiam non parùm
etiam juvat *Serenis. Elector. Saxon. in O. P. J. tit. 9. vers. würde*
sie auch jemand anders Vollmacht auftragen wollen / sollen sie
nicht

nicht einen Umstoß / sondern Actorn In oder außershalb Berichtes
 verordnen. Et talis tutorius, de quo loquor, Actor, nondum satis
 tuam personam legitimaverit, exhibitione Actorii à Tutoribus da-
 ti, si non etiam sui Principalis Tutorium simul exhibuerit, ut ex
 iis de legitimatione quoq; substituentium constare possit, hinc
 formula sententionandi: **Das angegebener Actor, nebenst dem**
Actorio, auch seines Principals oder das angezogene tutorium oder
curatorium zu den Acten zu bringen schuldig. *U. R. W. vid. Corp. tit.*
Part. 5. n. 33. Cæterùm iidem quoq; Actores præstant cautionem rati
 L. 7. ff. rem rat. hab. quod Tutor omnia rati habere velit, quæcun-
 que ipsius nomine gererentur. Hinc adhuc hodiè (ut obiter
 hoc addam, & ita à Tutorio dilabar ad mandata in genere) man-
 datis inseritur clausula rati & grati, unà cum potestate substi-
 tuendi unum, vel plures, toties, quoties, substitutosq; revocan-
 di, aliisq; omnibus proficiis: quamvis clausula illa rati & grati
 vix necessaria videbatur, cum ex natura contractus mandati te-
 neatur mandans ratum habere: nisi fortè consultò mandans
 quosdam tantùm actus mandatario expediendos commiserit.
 Sed fatendum, quod hic ad Praxin optimam Magistram sit deve-
 niendum, quæ tamen quandoq; tyrannizat.

Th. 12.

Cum hæcenus itaque, tum cautiones ipsas, tum etiam Per-
 sonas, à quibus istæ cautiones exactæ sunt, pro modulo ac ra-
 tione ingenii exposuerim; restat nunc quoque (antequam fi-
 nem Dissertationis faciam) de effectu ac sine illarum specierum
 à me recensitarum pauca quædam adjicere. Est itaque finis &
 effectus (1.) ratihibitionis, ut Dominus comprobet, agnoscatq;
 quod actum est à Procuratore L. 12. §. 1. D. rem rat. hab. & L. 5. ff. eod.
 (2.) Judicatum solvi h. e. quod velit solvere omne id, quod à
 iudice judicatum fuit, & rem in Judicium deductam, usque ad
 sen.

sententiam definitivam defendere & absque dolo in iudicio ver-
sari velit *L. 6. D. iudic. solv. & (3.)* denique cautionis, quod Procurato-
rem boni Viri arbitrato defendere debeat Actor. Hæc itaque suf-
ficient, quæ tibi *B. L.* tanquam in compendio de modis secu-
rè procedendi in Iudiciis, tradere volui, ac per ætatem potui.
Quæ omnia si minùs forsan accuratè sint elaborata, ignosce
quæso, accuratiorique tuo compenses velim iudicio; interea verò
mihi, meisque studiis, favere ne dedigneris.

*DEO autem TriVni sit Laus & Gloria
in sempiterna secula.*

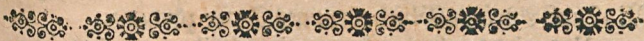

509
346
4
15

Fertilis æstivis dum nunc flavescit arvis
Campus, & acceptas fœnore reddit opes.
Tu quoq; collectæ frugis depromis acervum,
Excutiens genii scrinia docta Tui.
Talia sub viridis dum monstras vere juventæ,
Qvalia maturæ munera messis erunt?

*Politissimo Dn. AUCTORI RESPON-
DENTI, cum faustâ acclamatione
gratulabatur*

CHRISTIANUS Nöbhensee / P.P.

Ad Nobilem & Clarè doctum

DN. AUTHOREM.

Multe quidem in te sunt, quas quotidie admiror, virtutes; sed
Milla videtur palmaria, quod sicut nascendi sorte fratri secur-
dius es, virtutis tamen studio hæcenus nec illi, nec ulli secundus esse vo-
lueris. Conscendit enim ille cathedram, jucundissimam Depositi ma-
teriam traditurus; Tu vero subtilissimam satisfactionem publico ex-
bibes. Gratulor ergo tibi ex animo de egregio specimine: gratulor
parenti, de nobili filiorum pari: gratulor patriæ de civibus optimis,
vestrisq; studiis quævis felicia precor. Dab. è Musæo 21. Julij
A. O. R. M. DC. LXXVI.

T.

Godofred. Nicol. Schleenstein D.

Es hat das grosse Rom nie Seulen aufgerichtet
Dem so zuvorhin nicht mie Palmen hat geprangt;
Nie hat auf dessen Ruhm gelehrte Hand gedichtet /
Der nicht zuvor den Danck und Siegerfranz erlange.

Wer

Wer hat der Ehren je den Wehrauch aufgestreuet /
Der durch den Tempel nicht kan in ihr Heiligthum
Wo man die Tugend ehret? Wer Schweiß und Arbeit scheuet /
Wird langsam seyn bekrängt / mit unverwelcktem Ruhm.
Wo hat doch jemand je die reinen Perlen funden /
Der sieht in dem Sand und träber Fluth gesucht?
Ein Krieger welcher fleucht vor Arbeit / Schweiß und Wunden /
Er schmecket nimmermehr die süsse Sieges-Frucht.
Wer sich zuvor bemühet die Rechte zu ergründen /
Und sein erblaßte Gesicht mit Schweisses Perlen netzt /
Muß auf Atræens Gluth ein reines Opfer zünden /
Und wird der Lorbeerkrantz mit rechte ihm aufgesetzt.
Ihm wird / Goehrtet / igt sein sauer Schweiß bezahlet /
Es küßet ihn bereits der Themis Purpur-Mund ;
Wenn so bey früher Zeit die Ehren-Sonne strahlet /
Des Nahmen wird hernach der späten Nachwelt kund.
Mit diesem wolte dem Hn. Respondenten ihre Schuldigkeit
bezeugen desselben bey dem Churf. S. Röm.
Amtes-Verwalter verbundene

Fischgesellschaft.

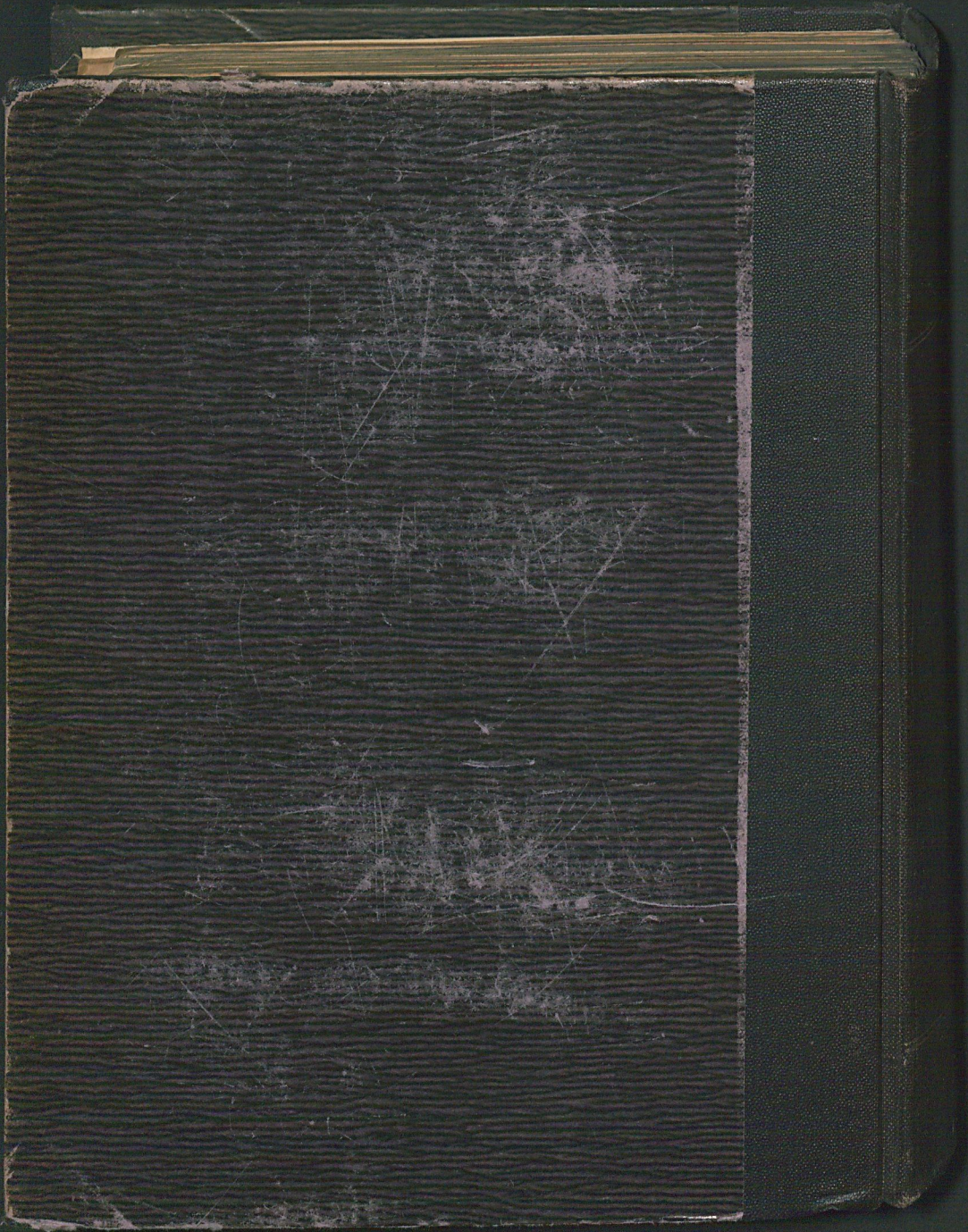
¶ **S** muß sein Lorbeer nun in höchstem Wachsthum blühen /
Dieweil der Arbeits-Dorn mit schwangrer Knospe
prangt /
So Ehren-Rosen trägt. Man sieht sein Nächstwerk glühen
Auf Themis Opfergluth / dafür er nun erlangt /
Was hohe Geister nur und Sieger muß bekrängen /
Selbst aus Atræens Hand / auf unserm Helicon ;
Er / werther fahre fort / so wird sein Nachrubim glängen /
Und er besteiget legt den höchsten Ehrenthron.

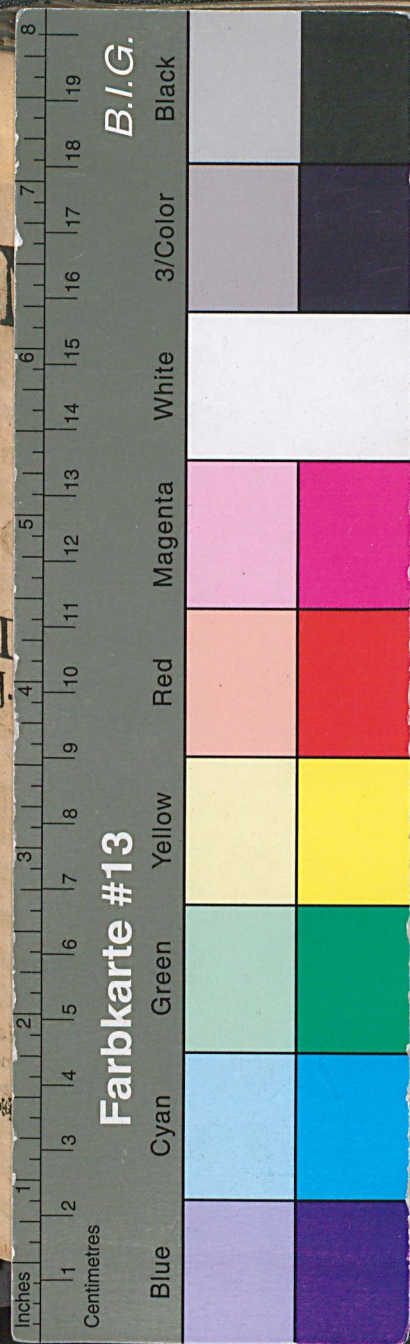
Mit diesem solte seine Schuldigkeit
bezeugen
Hanns Christoph Gleichmann.
H. (o) H.

X 2615927

W 17

1696
D. METICO-PRACTICA
busdam
di in Judiciis:
torum Senatus,
SIDIO
SSIMI, AMPLISSIMI,
MIOVE
NERGERI,
Publ. Curia Electoralis,
va hic loci sunt, nec non
ris Lusatia Marchionatu
aviffimi,
ATRONI, ET STU-
OTORIS
colendi,
n ventilationi
M. DC. LXXVI.
US MARTINI,
SIS
G.A.,
LUNDI Ziegenbeins.

44.
13
13